

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Pia Lindahl, miljöstrateg
0221-25 229
pia.lindahl@koping.se

Kommunstyrelsen

Yttrande gällande motion: Vindkraft i Köpings kommun

Sammanfattning

Motion KS 2021/482 yrkar på att Köpings kommun tar fram ny vindkraftspolicy, vindbruksplan, reviderar sin klimat- och energistrategi samt återopa försiktighetsprincipen och därmed neka kommunal tillstyrkan av initiativ till industriell vindkraft i Köpings kommun tills vindbruksplan och vindkraftspolicy är framtagen.

Förslag i motion: Att Köpings kommun utarbetar en vindkraftspolicy, vindbruksplan som tillägg till kommunens översiktsplan.

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande:

- Att ta fram en vindkraftspolicy/vindbruksplan innebär en omfattande informationsinsamling, och analys, vilket skulle öka kunskapen i kommunen om vindkraftens potential och konsekvenser.
- En vindkraftspolicy/vindbruksplan, där man tagit ställning till vilka områden som är lämpliga för etablering av vindkraft, skulle underlätta hanteringen av frågor om vindkraftsetablering.
- Teknisk utveckling och ändringar i den fysiska miljön riskerar att snabbt ändra förutsättningarna för vindkraftsetablering i kommunen. varför en vindkraftsplan/vindkraftspolicy snabbt riskerar att bli inaktuell.
- Att ta fram en vindbruksplan där man tar ställning till vilka områden som är lämpliga för etablering av vindkraft innebär ett omfattande arbete vilket kommer kräva att extra resurser tillsätts.

Förslag i motion: Att vindkraftspolicy, vindbruksplan tar utgångspunkt i behov, effektivitet, hur de nya vindkraftverken på 300 meters höjd bland annat påverkar den biologiska mångfalden, djur och växtriket, samt kommuninvånarnas boendemiljö, livsmiljöer, hälsoeffekter samt besöksnäringens verksamhet.

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande:

- Förslaget är i enlighet med svensk lagstiftning som anger att en etablering av vindkraft ska bedömas utefter påverkan på natur- och kulturvärden, riksintressen, hälsoaspekter samt skyddsavstånd till såväl bostäder som infrastruktur.

Förslag i motion: Att kommunens klimatplan revideras med inriktning på långsiktigt hållbar energiförsörjning i hela kommunen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande:

- Framtagande av en klimat- och energistrategi/hållbarhetsstrategi för klimat och miljö samt en energiplan är i linje med föreslagna aktiviteter i handlingsplanen för arbetet inom kommunens utvecklingsmål.

Förslag i motion: Att återropa försiktighetsprincipen och därmed neka kommunal tillstyrkan av initiativ till industriell vindkraft i Köpings kommun tills vindbruksplan och vindkraftspolicy är framtagen.

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande:

- En kommunal tillstyrkan/avstyrkan till vindkraftsetablering ska baseras på om kommunen anser att vindkraftsetableringen medför god hushållning av mark- och vattenområden eller inte. Försiktighetsprincipen är inte tillämplig för att kunna besluta om att neka kommunal tillstyrkan av initiativ till industriell vindkraft i Köpings kommun.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av samhällsbyggnadsförvaltningen.

Bakgrund

I Motion till kommunfullmäktige – Vindkraft i Köpings kommun, behandlad av kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-10-05, KS 2021/482, önskas ett yttrande från samhällsbyggnadsförvaltningen gällande:

- Att Köpings kommun utarbetar en vindkraftspolicy, vindbruksplan som tillägg till kommunens översiktsplan.
- Att vindkraftspolicy, vindbruksplan tar utgångspunkt i behov, effektivitet, hur de nya vindkraftverken på 300 meters höjd bland annat påverkar den biologiska mångfalden, djur och växtriket, samt kommuninvånarnas boendemiljö, livsmiljöer, hälsoeffekter samt besöksnäringens verksamhet.
- Att kommunens klimatplan revideras med inriktning på långsiktigt hållbar energiförsörjning i hela kommunen.
- Samt att återropa försiktighetsprincipen och därmed neka kommunal tillstyrkan av initiativ till industriell vindkraft i Köpings kommun tills vindbruksplan och vindkraftspolicy är framtagen.

Övergripande mål för energipolitiken

Det övergripande målet för den svenska energipolitiken syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet.

Regeringen anger två övergripande energimål.

1. År 2040 har Sverige 100 procent förnybar elproduktion
2. År 2030 har Sverige en 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005.¹

Under 2021 producerades 166 TWh el i Sverige varav 140 TWh användes i Sverige och 16TWh exporterades. Av den el som producerades kom 27,4 TWh eller 16% från vindkraft².

Figur 1 elproduktion i Sverige 2021. Källa: energimyndigheten

För att öka andelen förnybar elproduktion i Sveriges framtida energisystem har regeringen, naturvårdsverket och energimyndigheten angett att en fortsatt utbyggnad av vindkraften i Sverige är önskvärd.

Process för etablering av vindkraftverk

Energimyndigheten planerar för en fortsatt utbyggnad av vindkraften i Sverige för att nå målet om 100% förnybar elproduktion 2040. Men innan ett vindkraftsverk byggs ska dess påverkan på omgivningen utredas och lämpligheten av att bygga vindkraftverk på föreslagna plats ska bedömas. Processen för att anlägga en vindkraftsanläggning på land tar därför flera år och involverar såväl kommun som miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen medan vindkraftsetablering i vatten normalt prövas av mark- och miljödomstolen.

¹ [Mål för energipolitiken - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/491313/1/1)

² [Fortsatt hög elproduktion och ellexport under 2021 \(energimyndigheten.se\)](https://www.energi.se/om-energi/nyheter/2022/09/19/fortsatt-hog-elproduktion-och-ellexport-2021)

Processen för att etablera en vindkraftspark på land startas och drivs av det vindkraftsbolag som önskar bygga vindkraftverken. Miljöprövningsdelegationen prövar och beslutar om en etablering av vindkraftsverk är möjlig. Kommunen är samrådspart och har rätt att avslå vindkraftsetablering i kommunen om det strider mot hur man i kommunen anser att mark- och vattenområden bäst används.

Översyn av process för etablering av vindkraft

Under 2020-2022 har en utredning av processen för att etablera vindkraft genomförts bland annat då man sett att kommunens avslag kan komma sent i processen när vindkraftsbolagen redan har lagt ner mycket arbete på ansökan.

Utredningen, Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft, Proposition 2021/22:210, föreslog att kommuner skulle ta ställning för eller emot etablering av vindkraftsanläggningar i ett tidigare skede av processen och utifrån ett annat underlag än vad som sker i dag. Riksdagen avlog förslaget då man bedömde att det underlag som kommunerna enligt förslaget ska ta ställning till är alltför begränsat.³ Behovet av att se över processen för etablering av vindkraft kvarstår därmed.

Yttrande gällande motionens förslag: Att Köpings kommun utarbetar en vindkraftspolicy, vindbruksplan som tillägg till kommunens översiktsplan

Såväl en vindkraftspolicy som en vindbruksplan anger vilken inställning kommunen har till uppbyggnad av vindkraft i kommunen. Medan vindkraftspolicyn är ett fristående strategiskt dokument utgör vindbruksplanen en tematisk del av översiktsplanen.

Tidigare vindkraftspolicy i Köpings kommun

Köpings kommun antog år 2013 en vindkraftspolicy där intressanta områden för vindkraft pekades ut. Samma år som vindkraftspolicyn antogs kom en förfrågan om att etablera en vindpark norr om Odensvi. Köpings kommun la in sitt kommunala veto mot etableringen av en vindkraftspark norr om Odensvi 2015 med motiveringen att markanvändning inte bedömdes vara lämplig. I samband med detta upphävdes även vindkraftspolicyn.

Viktiga lärdomar från detta försök till vindkraftsetablering i Köpings kommun är att vindkraftsetablering innebär att en mängd faktorer och intressen ska vägas samman. Samtidigt som en vindkraftspolicy kan vara till stöd i den totala bedömningen riskerar en vindkraftspolicy, som inte tar hänsyn till framtida teknik-utveckling och förändringar i den fysiska miljön, att bli inaktuell relativt snabbt. Särskilt då kunskapen om hur en vindkraftsetablering påverkar regionen först blir synliga då ett etableringsförslag ligger på bordet.

³ [Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft Miljö- och jordbruksutskottets Betänkande 2021/22: MJU28 - Riksdagen](#)

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande:

Fördelar med att ta fram en vindkraftspolicy/vindbruksplan för Köpings kommun

- Att ta fram en vindkraftspolicy/vindbruksplan innebär en informationsinsamling och analys vilket skulle öka kunskapen i kommunen om vindkraftens potential och konsekvenser.
- En vindkraftspolicy/vindbruksplan där man tagit ställning till vilka områden som är lämpliga för etablering av vindkraft skulle underlätta hanteringen av frågor om vindkraftsetablering.

Nackdelar med att ta fram en vindkraftspolicy/vindbruksplan för Köpings kommun

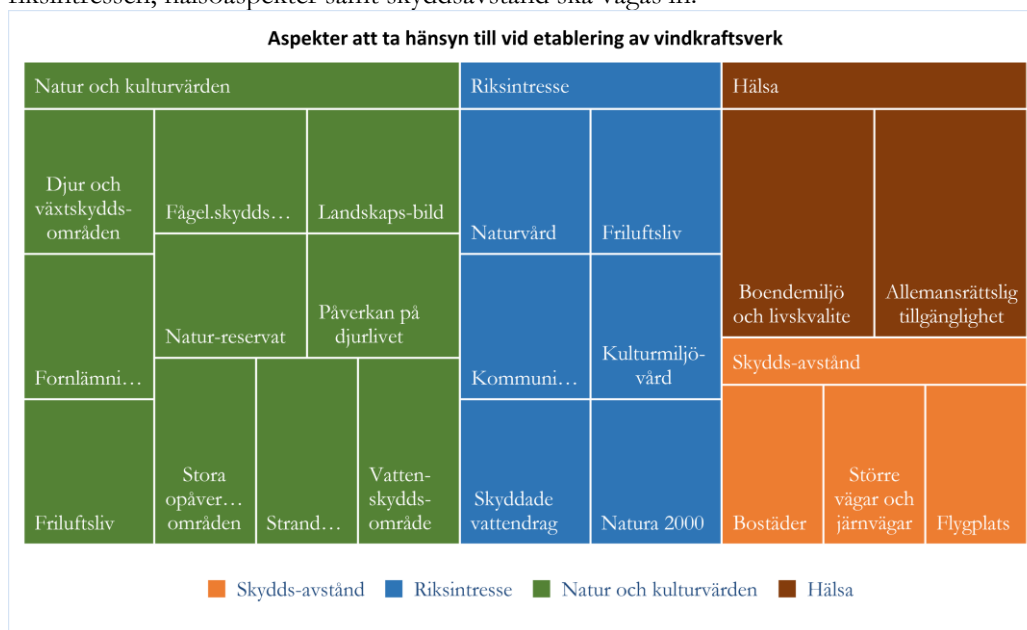
- Teknisk utveckling och ändringar i den fysiska miljön riskerar att snabbt ändra förutsättningarna för vindkraftsetablering i kommunen varför en vindkraftsplan/vindkraftspolicy snabbt riskerar att bli inaktuell.
- Att ta fram en vindbruksplan där man tar ställning till vilka områden som är lämpliga för etablering av vindkraft innebär ett omfattande arbete vilket kommer kräva att extra resurser tillsätts.

Yttrande gällande förslag: Att vindkraftspolicy, vindbruksplan tar utgångspunkt i behov, effektivitet, hur de nya vindkraftverken på 300 meters höjd bland annat påverkar den biologiska mångfalden, djur och växtriket, samt kommuninvånarnas boendemiljö, livsmiljöer, hälsoeffekter samt besöksnäringens verksamhet.

Kommunens roll är idag att bedöma vindkraftsetablering utifrån om lokaliseringen av den föreslagna vindkraftsanläggningen är lämplig användning av mark- och vattenområden sett ur ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv enligt Plan- och Bygglagen kap 2 samt Miljöbalken kap 3 och 4.

Bedömningen av om vindkraftsetablering är en lämplig användning av mark- och vattenområden är en komplex fråga där hänsyn till såväl natur- som kulturvärden,

riksintressen, hälsoaspekter samt skyddsavstånd ska vägas in.

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande:

Förslaget är förenligt med svensk lagstiftning som anger att en etablering av vindkraft ska bedömas utefter påverkan på natur- och kulturvärden, riksintressen, hälsoaspekter samt skyddsavstånd till såväl bostäder som infrastruktur.

Yttrande gällande förslag: Att kommunens klimatplan från 2013 revideras med inriktning på bland annat långsiktigt hållbar energiförsörjning för hela kommunen.

Sverige har som mål att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2045 och att klimatpåverkande utsläpp från transporter ska minska med 70% till 2030 jämfört med 2010. I det klimatpolitiska ramverket⁴ framhävs att mycket av den omställning som krävs för att minska Sveriges utsläpp behöver ske med hjälp av insatser på lokal och regional nivå och att regeringen förväntar sig att arbetet för klimatmålen integreras i kommunernas ordinarie verksamhet.

Kommunen är enligt Lag (1977:439) om kommunal energiplanering skyldig att på förfrågan från energimyndigheten presentera en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Detta lagkrav uppfylldes tidigare genom kommunens plan för klimatarbete.

Köpings kommuns ”plan för klimatarbetet i Köpings kommun” beslutades 2013 och innehåller bland annat en vision för energianvändningen i kommunen 2050 samt klimat- och energimål som ska uppnås till 2015. Köpings kommun saknar i dagsläget

⁴ [en-samlad-politik-for-klimatet--en-sammanfattning-av-regeringens-klimatpolitiska-handlingsplan.pdf](#)

en strategi för hur man ska nå regeringens mål om att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2045.

Köpings kommun har länge haft behov av att revidera eller ta fram en ny klimat- och energistrategi men har saknat resurser för detta arbete.

Framtagande av en klimat- och energistrategi/hållbarhetsstrategi för klimat och miljö samt en energiplan i är föreslagna aktiviteter i handlingsplanen för arbetet inom kommunens utvecklingsmål.

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande:

Framtagande av en klimat- och energistrategi/hållbarhetsstrategi för klimat och miljö samt en energiplan är i linje med föreslagna aktiviteter i handlingsplanen för arbetet inom kommunens utvecklingsmål.

Yttrande över förslag: Att åberopa försiktighetsprincipen och därmed neka kommunal tillstyrkan av initiativ till industriell vindkraft i Köpings kommun tills vindbruksplan och vindkraftspolicy är framtagen.

En kommunal tillstyrkan till etablering av vindkraft ska, enligt Miljöbalken (1998:808) 3 kap 1§5 samt Plan- och Bygglagen (2010:900) 2 kap 2§6, baseras på att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Lagstiftningen anger också att företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning.

Försiktighetsprincipen, enligt miljöbalken SFS 1998:808 2 kap 3§7, riktar sig till verksamhetsutövaren då den innebär att redan risken för negativ påverkan på människors hälsa och på miljö gör att verksamhetsutövaren är skyldig att vidta åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön.

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande:

En kommunal tillstyrkan/avstyrkan till vindkraftsetablering ska baseras på om kommunen anser att vindkraftsetableringen medför god hushållning av mark- och vattenområden eller inte. Försiktighetsprincipen är inte tillämplig för att kunna besluta om att neka kommunal tillstyrkan av initiativ till industriell vindkraft i Köpings kommun.

[5 Miljöbalken \(1998:808\) kap 3 Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden God hushållning 1 §](#)

[Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.](#)

[6 Plan- och bygglagen \(2010:900\) 2 kap. Allmänna och enskilda intressen 2 § Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken ska tillämpas. Lag \(2014:862\).](#)

[7 Försiktighetsprincipen enligt Miljöbalken \(1998:808\) 2 kap. 3 § Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.](#)

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Gun Törnblad
Samhällsbyggnadschef

Pia Lindahl
Miljöstrateg